

# تال ئۇداۋىرىنىڭ تاڭدا مالى ولەڭدەرى

كلاسيكالىق شىعارمالار

شىنجاڭ خالىق باسپاسى

# تاڭ ئداۋىرىنىڭ تاڭدامالى ولەڭدەرى

حانزۇشادان ئاۋدارغان : ئەزىمقان ئەتىشان ۇلى

شىنجاڭ ھالىق باسپاسى  
۲۰۰۹ ۇرىمى

图书在版编目(CIP)数据

唐诗一百首:哈萨克文/孟浩然等著;艾孜木汗译. —乌鲁木齐:  
新疆人民出版社,1989.1(2009.5重印)

ISBN 978-7-228-00438-6

I. 唐... II. ①孟... ②艾... III. 唐诗—选集—哈萨克语  
(中国少数民族语言) IV. I222.742

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2009)第 074426 号

责任编辑: 乌拉孜别克

责任校对: 夏提克

封面设计: 夏提克

## 唐诗一百首(哈萨克文)

孟浩然 等著

艾孜木汗 译

---

新疆人民出版社出版

(乌鲁木齐市解放南路 348 号 邮政编码:830001)

新疆新华书店发行

新疆彩印胶印厂印刷

850×1168 毫米 32 开本 6.375 印张

1989 年 1 月第 1 版 2009 年 5 月第 2 次印刷

印数:570—2570

---

ISBN 978-7-228-00438-6 定价:10.00 元

بۇل كىتاپ 1978-جىلى مامردا شاڭخاي كلاسسىكىالىق شىعارمالار  
باسپاسى جاعنان ءىبرىنشى رەت باسلىغان بولاتىن، سول نۇسقاسىنىڭ  
1978-جىلى مامردا ءىبرىنشى باسلىۋى بويىنشا اۋدارىلدى.

本书根据上海古籍出版社 1978 年 5 月第 1 版上海第 1 次印刷  
本翻译出版。

جاۋاپتى رەداكتورى : ورازبەك قاناپىن

جاۋاپتى كوررەكتورى : شاتتىق اخسا

مۇقاپاسىن جوبالاعان : شاتتىق اخسا

## تاڭ ءداۋىرىنىڭ تاختامالى ولەڭدەرى

\*

شىنجياڭ خالىق باسپاسى باستىردى

(ءۇرمىچى قالاسى، وڭتۇستىك ازاتتىق كوشەسى، 348 - اۋلا)

شىنجياڭ شىنخۇا كىتاپ دۇكەنىنەن تاراتىلدى

شىنجياڭ سايىپىن - جياۋيىن باسپا زاۋودىندا باسلىدى

فورمات 1/32 850×1168 ، 6.375 باسپا تاباق

1989 - جىل ، قاڭتار ، 1 - باسپاسى

2009 - جىل ، مامىر ، 2 - باسلىۋى

تىراجى : 2570—570

ISBN 978—7—228—00438—6

باعاسى : 10.00 يۋان



الايدا ، تاڭ ولەڭى اۆتورلارنىڭ كوپىشلىگى فەودالدىق  
ادەبىيەتلىرى . ئاۋۇرنىڭ ، تاپتىق ورنىنىڭ ئۆزى شەكىللىگەن  
بايلىقنى ، ولاردىڭ كۆپتەگەن ئۆزىدىلار فەودال جەريەلەرى  
تابىنىڭ تاڭباسىن اپ - ايقتىن جاپسىرا جۈرەدى . ئىتتى كەيىر  
ئارلى جاۋھار دەپ اتالغان ئۆزىدىلارنىڭ وزىندە دە ، كەيدە  
اقاۋلى ، كەرەناۋ نارسەلەر قابىلتاسا جۈرەدى . سول سەبەبتى ، بىز  
بۇل بىر مۇرانى قابىلداغان شاعىمىزدا ، ماركسىزم - لىنىنىزم ،  
ماۋ زىدۇڭ يەدىياسىنىڭ سىن كوزىمەن تالداي ، سىناي  
قاراعانىمىز .

تاڭ ولەڭدەرنىڭ تاقىرىبى وراسان اۋماقتى . مۇنىڭ ئىشىدە  
مازمۇنى بىر شامامىرىكتىلەرىن سارالاپ قاراعاندا ، كەيىرەۋلەرى  
سول كەزدەگى قوعامنىڭ تاپ جانە تاپتىق قايشىلىقتارنىڭ مالىم  
قىرىنان بېيىنلەپ ، فەودالدىق قوعامنىڭ قاراڭغى جاعىن  
اشكەرلەگەن . كەيىرەۋلەرى ادبەتتىك سوعىستى مادداقتاپ ،  
وتانىلىدىق ويدى تولعاغان . كەيىرەۋلەرى وتانىنىڭ كەربەز دە ،  
كوركەم كوركىن سۆرەتتەگەن . مۇنان تىس ، ئۆزىنىڭ ارمانى  
مەن تاعدىرىن ، ۇل مەن قىزدىڭ ماحابباتىن ، دوسجارلىق كوڭىل  
قىلاسىن ، بىردىڭ كۆيىنىشتەرى مەن سۆيىنىشتەرىن  
جىرلاغان ئۆزى جاقىتار بار . جالپى العاندا ، تايىعات  
قۇبىلىستارى ، ساياسى الپەت ، ەڭبەكتىك بىر ، قوعامدىق  
سالتىتاردان تارتىپ جەكەلىك سەزىمگە دەيىنگى نارسەلەردىڭ بارى  
اقىنداردىڭ وتكىر كوزىنەن قالتارس قالماي ، جىرىنا وزەك  
بولىپ وتىرعان . جاسامپازدىق ادبىسى جاقىتا : رەالىزمدىك  
اعىمدا ، رومانىزمدىك اغىمدا كەزدەسەدى . كۆپتەگەن ۇلى  
ئۆزىدىلار وسى ەكى جاسامپازدىق ادبىستى ۇشتاستىرۇۋىڭ  
ۇلگىسىن جاساپ ، ەلىمىزدەگى كلاسسىكالىق پەزىيانىڭ ۇزدىك  
داستۇرىن قالىپتاستىرعان . تاڭ ولەڭدەرنىڭ فورمىسى داسان

الۋان . ەسكى ۇلگىدەگى ① ولەڭدەرى نەگىزىنەن بەس بۇن ، جەتى بۇن بولپ كەلەدى . بەرتىن ۇلگىدەگى ② ولەڭدەرى ءتورت تاغان جانە شالىس ۇيقاس بولپ ەكىگە ايرىلادى . بۇل ەكى ءتوردىڭ دە بەس بۇنىدى ، جەتى بۇنىدى پارىقتارى بار . سول سەبەپتى ، تاڭ ولەڭدەرىنىڭ نەگىزگى فورماسى : بەس بۇنىدى ەسكى ۇلگىدەگى ولەڭ ، جەتى بۇنىدى ەسكى ۇلگىدەگى ولەڭ ، بەس بۇنىدى ءتورت تاغان ولەڭ ، جەتى بۇنىدى ءتورت تاغان ولەڭ ، بەس بۇنىدى شالىس ۇيقاس ، جەتى بۇنىدى شالىس ۇيقاس بولپ التى تۇرگە جىكتەلەدى . ەسكى ۇلگىدەگى ولەڭدەردىڭ ۇيقاس - برىققا قويىتىن تالابى ەركىندەۋ كەلەدى : ولەڭنىڭ جول سانى كوپ بولسا دا ، از بولسا دا ، كۈلەمى ۇزىن بولسا دا ، قىسقا بولسا دا بولا بەرەدى . ۇيقاستارىن دا اۋىستىرۋعا بولادى . ال ، بەرتىن ۇلگىدەگى ولەڭدەردىڭ ۇيقاس پەن برىققا قويىتىن تالابى قاتاڭ كەلەدى : ولەڭنىڭ جول سانى شەكتى بولادى . ماسەلەن ، ءتورت تاغان ولەڭ ءتورت جولدا ، شالىس ۇيقاس سەگىز جولدا ، اۋمايدى . جول شىندەگى ارىپتەر ۇندەستىگىنىڭ دە بەلگىلى دارەجەدەگى زاڭدىلىعى بار ، ۇيقاستارىن دا اۋىستىرۋعا بولمايدى . ونىڭ ۇستىنە ، شالىس ۇيقاس ىلعي جول اتتاپ ۇيقاسىپ وتىرۋدى تالاپ ەتەدى . ەسكى ۇلگىدەگى ولەڭدەردىڭ ستىلى ارعى زامانداردان جالعاسقان ، سول سەبەپتى ول ەسكى ستىل دەپ تە اتالادى . بەرتىن ۇلگىدەگى ولەڭدەردىڭ قاتاڭ برىققىق ۇيلەسمى بار ، سول سەبەپتى ول برىققى ولەڭدەر دەپ تە اتالادى .

مۇنان تاڭ ءداۋىرى ولەڭدەرىنىڭ فورماسى مەن ستىلى ەسكىدەن جاڭنانى جاراتقان باي ناقىشتى ، الۋان ايشىقتى ەكەنن

① ەسكى ۇلگىدەگى ولەڭدەر دەپ تاڭ داۋىرىنەن ارى قارايى قالپىتاسقان ولەڭ ۇلگىلەرى ايتىلادى - اۋد .

② بەرتىن ۇلگىدەگى ولەڭدەر دەپ تاڭ داۋىرىندە قالپىتاسقان ولەڭ ۇلگىلەرى ايتىلادى - اۋد .



كورۋىگە بولادى . ول تاڭ ، ۋى داۋىرلەرىندەگى اۋىز ادەبىيەتى مەن  
حالىق اندەرى داستۇرىنە مۇراگەرلىك ەتىپ قانا قالماستان ،  
ولەڭدىك نۇسقالاتاردى دا ەداۋىر دامىتى . نىڭىرگى زاماننىڭ بەس  
بۇيندى ، جەتى بۇيندى ولەڭدەرىنە مۇراگەرلىك ەتۈمەن عانا  
تىنباي ، بايانداۋدى سەزىمەن تولقىتقان كەسەك داستاندار  
جاراتۋدىڭ بەلەسىنە كوتەرىلدى . بەس بۇيندى ، جەتى بۇيندى  
ولەڭدەردىڭ قولدانىلۋى ءورسىن كەڭەيتىپ قانا قالماي ، ستىلى  
ءبىر تۈبە بەرتىن ۇلگىدەگى ولەڭدەردى جاراتتى . بەرتىن  
ۇلگىدەگى ولەڭدەر سول كەزدەگى جاڭا ولەڭدىك ءتۈر ەدى ،  
ونىڭ بارلىققا كەلۋى مەن كەمەلدەنۋى — تاڭ ءداۋىرى  
پەزىياسىنىڭ ورىستەۋىندەگى ۇلكەن وقىعا بولدى . ول ەلىمىز  
كلاسسىكالىق پەزىياسىنىڭ بۇنىدىق جاراىتىلىعى مەن ءسوز  
تالعاۋداى شەبەرلىك قاسىيەتتەرىن بۇرىن بولىپ كورمەگەن  
بەلەسكە كوتەرىپ ، بۇرىنقى زاماننىڭ لىرىكالىق ولەڭدەرىنە  
تيپتىك تۇلعا تاۋىپ بەردى . سوندىعانان دا ، كۈنى بۇگىنگە دەيىن  
حالىق كوڭىلىنەن تەرەڭ ورىن الپ وتىر . ايتسە دە ، بەرتىن  
ۇلگىدەگى ولەڭدەردىڭ بىشىندەگى شالسى ۇيقاس ءتۈرى  
فورماسىنىڭ قاناتاڭ شەكىلىگەنە بايلانىستى ، ولەڭ مازمۇنىنىڭ  
قول - اياعىن وڭاي تۇساپ ، ەركىن جاسامپازدىق جاساپ ،  
قۇلاشتى كەڭ سەرمەۋگە جار بەرمەيدى . بۇل ونىڭ ايزالدىق  
قاسىيەتى الا كەلگەن ەلەۋلى ءبىر كەمىستىگى .

بۇل كىتابىمىزدا جۇرتتىڭ كلاسسىكالىق پەزىيامىزعا  
مۇراگەرلىك ەتىپ ، ونىڭ جاسامپازدىق ءادىس ، ۇلتتىق فورما ،  
كورمەكدىك شەبەرلىگى جاقتارىنان پايدالى ءنار الۋىنا ازداپ بولسا  
دا سەپتىگىن تيگىزەمە دەگەن تالپىنىسپەن ، تاريحتان بەرى داڭقى  
شەبىپ كەلە جاتقان تاڭ ءداۋىرىنىڭ 130 دان اسا ولەڭىن  
تانىستىرىپ وتىرمىز . بۇل ولەڭدەر مۇقىم تاڭ ءداۋىرى ولەڭىن  
قامىتى الماۋى تابىعى . دەسە دە ، بۇل ولەڭدەر زاماننان بەرى ەل



اۋزىنان ءتۈسىپ كورمەگەن ، سول سەبەبتى تالڭ ءداۋىرى  
ولەڭدەرىنىڭ وزگەشە رۋحانى كەلبەتتىن ءبىر قىرىنان بەينەلەپ  
تە بەرە الادى . وقىرماندارىمىز ازداپ بولسا دا ءلاززات الپ ،  
بىرەر كەرەگىنە جاراتسا ، وسىنىڭ ءوزى ءبىز ءۇشىن زور  
عانىيەت .

شاڭخاي كلاسسىكالىق كىتاپتار باسپاسى



- 18 .....بايدىچىڭنان اتتانۇ
- 19 .....جىڭمىن تاۋىنان وتكەندە
- 20 .....لۇشان سارقىراماسى
- 21 .....مىڭ حاۋراندى قارقارا كۈمبەزىنەن ياڭجوۋغا شىعارىپ
- 22 .....سالعاندا
- 23 .....چاڭگانلى جىرى
- 25 .....شۇنىڭ جولى — كەرۋ جولى
- 26 .....شۇنچۇنىڭ شەتياۋ ساراينىدا خان ورداسىنىڭ قالاڭگەرى
- 28 .....لى يۈن اعايدى ۈزاتىپ سالۇ
- 29 .....شەكارا قامالىنىدا
- 30 .....ساعىنامىن زارىچىپ
- 31 .....داستارقان جىرى
- 33 .....تيانمىنشان تاۋىنا كوز سالعاندا
- 34 .....ساپار جولى قىستالاڭ
- 35 .....تۈسىمدە ساياحاتتاغان تيانمىۋشان تاۋىنا قوشتاسۇ
- 36 .....جىرى
- 39 .....ۋاڭ لۇنگە ارناۋ
- 40 .....گاۋ شى
- 41 .....قوش دۇڭ تىڭلان
- 42 .....شەكارا تولعاۋى
- 43 .....سۈي حاۋ
- 44 .....چاڭگانلى جىرى
- 45 .....قارقارا مۇناراسى
- 46 .....جىن چاڭشۈي
- 47 .....كۈكتەمگى كوڭىل مۇڭى
- 48 .....دۇ فۇ
- 49 .....بەكىنىستەن اتتانغاندا
- 50 .....اىلى تۇن

- 50 ..... كوكتەمدە ەن شالعايعا كوز تىككەندە
- 51 ..... چياڭسۇن قىستاعىندا
- 54 ..... شىخاۋسۇنغا شايار كەلدى
- 56 ..... ۈيلەنگەن كۈنگى قوشناسۇ
- 58 ..... شۇ ەلىنىڭ ۋازىرى
- 59 ..... كوكتەم تۇنىندەگى قۇت جاڭبىر
- 60 ..... مەيمان كەلدى
- 61 ..... كۈزدىڭ جەلى ۋىشوپ كۈركەمدى جىيىپ كەتكەنى
- 63 ..... جايلى جىر
- 63 ..... جۋاجىڭدىڭغا
- 64 ..... وردا اسكەرلەرى خىندان ، خىيىدى العان جابارىن
- 64 ..... ەستىگەندە
- 65 ..... زامان ەزىن كۈرگەندەگى زارىق جىر
- 66 ..... بىيكتەن اينالغا كوز سالغاندا
- 68 ..... سىن شىن
- 68 ..... فىڭ چاڭچىڭ قولىسىنى باتىس جورىغا اتتاندىرىپ
- 68 ..... سالغاندا
- 70 ..... توبە ەيىدى اق قاردا ەنەن استانغا ۇزاتىپ
- 70 ..... سالۇ
- 72 ..... يۋان جىيە
- 72 ..... شىيۇيخۇ كولى جاعاسىندا مىساڭ جىر
- 72 ..... جالڭ جىيە
- 74 ..... ەتۇن قاتقان قاينىق فىڭچياۋ جاعاسىغا كەلىپ
- 74 ..... توقتاعاندا
- 75 ..... چاڭمىن قاقپاسىندا
- 76 ..... داي شۇلۇن
- 76 ..... لانشى
- 77 ..... جەر جىرتقان بىكەش تۇرالى جىر

- ليۇ چاڭچىڭ ..... 79
- قارلى بوراندا فۇرۇڭشان تاۋىنداعى قوناغۇار ئېر  
ۋىگە كەزىڭىۋ ..... 80
- ۋى يىڭۇ ..... 81
- شىجيان وزەنى ..... 82
- لي كاڭچىڭ ..... 83
- تۇڭخېيىق گۈلىن تەرۋ جىرى ..... 84
- لۇ لۇن ..... 85
- شەكارا جىرى ..... 86
- حان حۇڭ ..... 87
- سۇنق اس ..... 88
- لي يى ..... 89
- وڭتۇستىك جىرى ..... 90
- مىڭ جياۋ ..... 91
- توقماشى ايەلدىڭ نالاسى ..... 92
- كەشكە جاقىن تيانجىن كوپىرىنەن كوز سالغاندا ..... 93
- لي يۈي ..... 94
- جاڭبىر تىلەۋىن كورگەندە ..... 95
- حان يۈي ..... 96
- قىزمەتتەن تۇسىرىلىپ لانگۋانغا كەلگەندە الدىمنان  
شىققان ئىنىم حان شياڭزىغا ايتارىم ..... 97
- جەبە اپ قاشقان قىرعاۋىل ..... 98
- حۋاشان بۇبىسى ..... 99
- قورىم تاۋ ..... 100
- جاڭ جى ..... 101
- ارلان بارىس ..... 102
- جۇبايىنا ادال جار جىرى ..... 103
- باتىس ايماق ..... 104

- ۋاڭ جيان
- 100 ..... قايق سۈيرەيتىن جۇمسكەرلەر جىرى
- 102 ..... جار توبە
- 103 ..... خانشا قۇس
- 104 ..... جاڭبىرلى كۈنى تاۋ قىستاعىنان ءوتىپ بارا
- ..... جاتىپ
- يۇڭ يۇيجى
- 105 ..... كۈننىڭ اشلىۋىن كۈتكەن دىقان
- ..... جالڭ بي
- 106 ..... قارت دىقان
- ..... ليۇ يۇيشى
- 107 ..... نار قامىستىڭ بۇتاعى
- 108 ..... شايدى تولقىن قايراڭدى
- 109 ..... تاس قورعان
- ..... باي جويى
- 110 ..... ءسان - ساۋلەت
- 111 ..... توتى
- 113 ..... ساحارا مايساسى
- 114 ..... ورماشلاردى كورگەندە
- 116 ..... گۈل ساتىپ الۋ
- 117 ..... ارىلماس ارمان تولعاۋى
- 126 ..... پىپا جىرى
- 134 ..... كومرشى شال
- 136 ..... كوكتەمدەگى چيانتاغچۇ كولى
- ..... ليۇ زۇڭيۋان
- 138 ..... قار جامىلعان ءداريا جاعاسىندا
- 139 ..... بالقشى
- ..... ليۇچۇ قالا قورعاننىڭ توبەسىنەن ءتورت ۋالىگە

- 140 ..... سالەم
- يۋان جىن .....  
 142 ..... توقماشى قىز جايلى جىر  
 801 .....  
 801 ..... دوسىمنىڭ جياڭجۇ ايماعىنىڭ اقلگويى بولغانىن
- 143 ..... ەستىگەندە  
 144 ..... ەرۋ سارايدا  
 801 .....  
 جيا داۋ .....  
 145 ..... سانگان وزەنىنەن وتكەندە  
 101 .....  
 146 ..... بويتاسا جاندى تابا الماۋ .....  
 لي شىن .....  
 147 ..... كونه سارىندا ەكى ولەڭ .....  
 ليۋ چا .....  
 148 ..... جورىق جولنىدا .....  
 801 .....  
 سۈي حۋ .....  
 149 ..... استانانىڭ قاسنىداى نانجۋاڭ قىستاعىندا .....  
 لي حى .....  
 150 ..... گۈل باقشادا .....  
 151 ..... جاس بامبۇك .....  
 152 ..... تۇسىمدە كوتەرلىدىم كوك اسپانغا .....  
 153 ..... شەكاراداعى شايقاس جىرى .....  
 154 ..... لي پىڭ ارغامەنەن كۈي شەرتكەندە .....  
 جۇ چىڭيۈي .....  
 سۋ ۋازىرلىگىندەگى جاڭ جىدەن سۇراسام با .....  
 156 ..... ەكەن .....  
 دۋ مۇ .....  
 157 ..... تاۋ قويىناۋىندا .....  
 881 .....  
 158 ..... كۈز تۇنىندە .....  
 081 .....  
 159 ..... پاك سارايدان ءوتىپ بارا جاتىپ



- 160 ..... ۋىتۇستىكىنىڭ كۆكتەمى
- 161 ..... چىنخۇاي وزەننىڭ جاعاسىدا
- 162 ..... لي شاڭيىن
- 163 ..... شاڭ - ى
- 164 ..... جاڭبىرلى تۇنى جارا حات
- 165 ..... تاقىرىپسىز
- 166 ..... ساۋىيى
- 167 ..... وردا قامباسىدا تىشقان
- 168 ..... لي شى
- 169 ..... باقناشى بالا
- 170 ..... ۋىن تىڭجۇن
- 171 ..... جەتكىنىشەكتەرگە
- 172 ..... لو يىن
- 173 ..... مايمل وىناتۇشنىڭ پاتشاعا جاعىپ قارا كوك تاس
- 174 ..... الۋى
- 175 ..... پى رىشىۋ
- 176 ..... جىدەك تەرگەن انانىڭ كۇرسىنىسى
- 177 ..... لۇ گۇيىمىڭ
- 178 ..... ۋانلىڭ ساياحاتىنىڭ ساعىنىشى
- 179 ..... نىيە يىچۇڭ
- 180 ..... دىقانداز جايلى
- 181 ..... تالڭ يۇڭجى
- 182 ..... شياڭجياڭ بويىدا تاپ بولغان كۈزگى جاڭبىر
- 183 ..... خۇاڭ چاۋ
- 184 ..... كۈرەڭكەي گۈلىنە
- 185 ..... دۇ شۇنخى
- 186 ..... سەرۋەندەسەڭ سۇجۇۋدى
- 187 ..... تاۋدا قالغان تۇل

|     |       |     |                                 |
|-----|-------|-----|---------------------------------|
| 177 | ..... | 080 | حۋ چىڭ اۋدانى قالاشىغا كىشى جۈل |
| 178 | ..... | 081 | كەلگەندە                        |
| 179 | ..... | 082 | ۋى جۋاڭ                         |
| 180 | ..... | 083 | نانجىڭ قالاسى                   |
| 181 | ..... | 084 | ۋاڭ جيا                         |
| 182 | ..... | 085 | تەلەۋ كۈنى                      |
| 183 | ..... | 086 | چىن تاۋيۇي                      |
| 184 | ..... | 087 | كەدەي قىزى                      |
| 185 | ..... | 088 | گى يار                          |
| 186 | ..... | 089 | جار ساعىنىشى                    |
| 187 | ..... | 090 | سوڭخى سوز                       |
| 188 | ..... | 091 | .....                           |
| 189 | ..... | 092 | .....                           |
| 190 | ..... | 093 | .....                           |
| 191 | ..... | 094 | .....                           |
| 192 | ..... | 095 | .....                           |
| 193 | ..... | 096 | .....                           |
| 194 | ..... | 097 | .....                           |
| 195 | ..... | 098 | .....                           |
| 196 | ..... | 099 | .....                           |
| 197 | ..... | 100 | .....                           |